

VN/1036/2025

Yhteistyöaluneuvottelu pohjoinen YTA-alue

Aika: 14.1.2025 klo 10.30–15

Paikka: Hotelli Lasaretti, Kasarmintie 13B, Oulu

Alueen edustajat

Pohjois-Pohjanmaa

Ilkka Luoma, hyvinvointialuejohtaja

Tapani Tölli, aluehallituksen puheenjohtaja

Kirsti Ylitalo-Katajisto, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisjohtaja

Lappi

Jari Jokela, hyvinvointialuejohtaja

Tapani Melaluoto, aluehallituksen puheenjohtaja

Mikko Häikiö, kehitysjohtaja

Kainuu

Sami Mäenpää, hyvinvointialuejohtaja

Esa Ahonen, aluehallituksen puheenjohtaja

Ritva Kanervo, johtajaylilääkäri

Keski-Pohjanmaa

Mikko Komulainen, hyvinvointialuejohtaja

Arto Alpia, aluehallituksen varapuheenjohtaja

Katja Virta, johtajaylilääkäri

Puheenjohtaja

Kari Hakari, osastopäällikkö, STM, puheenjohtaja

Valtioneuvoston edustajat

Andreas Blanco-Sequeiros, johtaja, STM/OHO/OHJA

Lasse Ilkka, lääkintöneuvos, STM/TUTO/VAL

Marjo Malja, sosiaalineuvos, STM/TUTO/HYT

Sirkku Pikkujämsä, lääkintöneuvos, STM/APO

Aleksi Yrttiaho, johtaja, STM/OHO/DITI

Antto Korhonen, finanssineuvos, VM/HVO

Jussi Lind, erityisasiantuntija, STM/OHO (asiantuntijasihteeri)

sekä ministeriön etäosallistuja ko. asian kohdalla

1. Tilaisuuden avaus

Puheenjohtajat osastopäällikkö Kari Hakari

VN/1036/2025

Puheenjohtaja avasi kokouksen kello 10.35. Hän toivotti osallistujat tervetulleiksi ja toivoi neuvottelusta vilkasta keskustelua ja alueen tilanteen läpikäyntiä. Hän myös mainitsi, että YTA-kokonaisuutta tullaan kansallisella tasolla tarkastelemaan hallituksen kevään puoliväliriihessä.

2. Osallistujien toteaminen, esittäytyminen ja asialistan hyväksyminen

Päätösesitys: Todetaan osallistujat, lyhyt esittäytyminen ja hyväksytään asialista muutoksitta.

Päätös: Hyväksyttiin asialista, todettiin osallistujat ja esittäydyttiin.

3. Yhteistyöalue-sopimuksen tilannekuva

Sosiaali- ja terveysministeriön johtaja Andreas Blanco Sequeiros kävi läpi ministeriön näkökulmasta sisäisen yhteistyöalueen YTA-sopimusta. Pohjois-Suomen YTA-sopimus hyväksyttiin ensimmäisenä vuoden 2022 lopussa, sisäinen vuoropuhelu on ollut pohjoisella alueella maan vahvinta. Tiekartta jatkoksi laadittiin keväällä 2024. Eteenpäin on päästy, mutta konkretiaa on saatava sisältöön enemmän. Nykyinen Pohjois-Suomen YTA-sopimus ei STM:n arvion mukaan ole riittävältä osin sote-järjestämislain YTA-pykälien, niitä tarkentavan YTA-sopimusasetuksen ja muun sote-järjestämisen lainsäädännön mukainen. YTA-sopimus ei nykyisellään vastaa lain kriteereitä, tämä sama koskee tällä hetkellä kaikkia alueita.

Avauspuheenvuoron jälkeen kuultiin alueen näkemykset YTA-sopimuksesta ja sen sisällöstä. Alue jakaa STM:n käsityksen siltä sen osalta, että sopimus ei ole sisällöltään vielä riittävä tässä vaiheessa. Aluehallitusten ja virkajohdon kesken on sovittu, että tavoitetasoa pyritään nostamaan. Alueen puheenvuoroissa korostettiin toimivaa yhteistyötä, jota työryhmissä viedään eteenpäin. Todettiin, että alueet ovat tehneet päätökset YTA-konttorin puitesopimukseksi, jossa keskeisinä osina tietohallinto, TKIO, hankinnat ja tietojohtaminen. Liikkeelle on lähdetty asteittain lähinnä selvitystyön merkeissä.

Päätös: Kuultiin tilannekuva ministeriöiden ja alueiden tilanteesta, todettiin yleisesti, että jatkossa keskeistä kunnianhimon tason nosto YTA-sopimisessa. Keskustelu sisältöjen näkökulmista jatkuu kohdassa 4.

4. Yhteistyöalueen yhteistyön tilanne teemoittain

Teema: Erikoissairaanhoidon yhteistyö

Teemasta alusti ministeriön näkemyksen lääkintöneuvos Sirkku Pikkujämsä. Hän nosti esille (diat 8 ja 9) mm. kysymykset siitä, miten yhteistyöalueella suunnitellaan toimeenpantavan sairaala- ja päivys-tysverkostoa muuttavat terveydenhuoltolain säädökset ja alueiden omat muutosohjelmat, miten alueella aiotaan(ko) toimeenpanna syksyllä 2024 julkaistun yhteistyöselvityksen toimenpiteet, minkä erikoisalojen järjestämisessä on vaikeuksia ja mitä uusia yhteistyömuotoja on suunnitteilla ja mitä toimenpiteitä aiotaan tehdä psykiatrian alojen järjestämisen turvaamiseksi.

VN/1036/2025

Alue totesi vastauksissaan mm., että YTA sopimuksessa on sovittu työjaosta, taustana säädöspohja ja hyvinvointialueita edeltäneet käytännöt. Ensihoidon tehtävämäärän ei ole havaittu lisääntyneen päivystysmuutosten takia. Valinnanvapauden käytössä ei myöskään ole yleisesti ottaen ole tapahtunut muutosta aiempaan, sopimus pohjaista yhteistyötä YTA-alueen ulkopuolelle on mm. Keski-Pohjanmaalla, minkä säilyminen nähdään tärkeäksi. Lapin osalta merkittävimpiä muutoksia ovat olleet synnytysten lakkaaminen Kemissä ja päivystävien erikoisalojen siirto omaksi toiminnaksi, joiden arvioidaan jossain määrin vaikuttavan potilaisvirtoihin alueen ulkopuolelle. Yleisesti ottaen pienten erikoisalojen toiminnan järjestämisen ja yhteistyön osalta on saatavissa hyötyjä, tilatun yhteistyöselvityksen osalta näkemyksissä oli aluekohtaista näkemyseroja sen suhteen mitkä asiat on tarkoituksenmukaista keskittää. Alueiden välisen laskutuksen/hinnoittelun kehittämistarpeiden osalta todettiin, että asetus on valtakunnallinen kysymys, asia vaatii vielä töitä, sen osalta huomioitava mm. se, että ostot (ja laskutus) kohdentuvat myös YTA-rajojen yli.

Teema: Valmius ja varautuminen

Teemasta alusti ministeriön näkemyksen lääkintöneuvos Lasse Ilkka. Valmius on merkittävästi kehittynyt hyvinvointialue-rakenteen myötä, valmiussuunnittelu on yhtenäistynyt ja tilannekuvan luominen ja ylläpito parantunut. Viiden YTA:n malli on kulmakivi valtakunnalliseen suunnitteluun. Valmiuskeskukset ohjaavat valmiussuunnittelua.

Alue nosti esille puheenvuoroissaan, että tilanne on kohtuullisen hyvä ja valmiuden osalta yhteistyö on toiminut hyvin. Alueen näkemyksen mukaan kahden ministeriön (STM, SM) ohjauksesta syntyy oma haasteensa. Todettiin edelleen, että pohjoisen alueen pitkälti ollessa harvaan asuttua aluetta, vaikuttavat kotiin annettavat palvelut suoraan päivystykseen, jolloin soten ja pelastustoimen välinen synergia on tarpeellista huomioida palvelujen järjestämisen suunnittelussa.

Teema: Harvoin tarvittava tai erityisen vaativa sosiaalihuolto

Teemasta alusti ministeriön näkemyksen sosiaalineuvos Marjo Malja. Neuvottelun painopisteenä on alueen valmistelutilanne vaativien tai harvoin tarvittavien sosiaalipalvelujen osalta ja erityisesti keskusteluun nostetaan Barnahus / lasten ja nuorten oikeuspsykologiset yksiköt sekä alueellista yhteistyötä edellyttävät lasten, nuorten ja perheiden hybridiyksiköt.

Todettiin, että alueella on useamman vuoden ollut Barnahus- yhteistyö, jossa OYS toimii tutkimusyksikkönä. Hybridiyksikön osalta Pohteella on perustettu työryhmä, nyt odotetaan lakiluonnoksen tuloa. Lähtökohtana toiminnassa on YTA-tasaisuus, missä keskeisenä tapana työryhmät ja verkostot.

Teema: ICT ja tiedonhallinta

VN/1036/2025

Teemasta alusti ministeriön näkemyksen johtaja Aleksi Yrttiaho. Hän nosti esille mm. yhteistyöalueen suunnitelmat tarkentaa yhteistyöaluesopimukseen ICT:n ja tiedonhallinnan kirjauksia, jotta ne olisivat selkeästi seurattavia ja toimeenpantavia sekä miten yhteistyöalue on suunnitellut etenevänsä vaiheittain tiedonhallinnan yhtenäistämisessä siten, että hyvinvointialueiden välisestä yhteistyöstä saadaan suurin hyöty? Miten tiedonhallinnan yhtenäistämisen tukee aikaisemmin nostettuja toiminnallisia muutoksia, mm, sosiaalihuollon sekä digiklinikoiden osalta? Lisäksi hän nosti esille yhteistyöalueen tarpeen vahvistaa kyberturvallisuus-kyvykkyyksiä sekä varmistaa kriittisen kyberturvallisuusosaamisen alueella.

Alueen edustajat totesivat, että kokonaisarkkitehtuuri on selkiintynyt, tiekarttaa on valmisteltu, YTA-yhtenäistämisen fokus ja tavoite on tiekartta vuosille 2024-2030. Tiedolla johtaminen ja asiakas- ja potilastietojärjestelmät ovat suunnittelussa keskiössä, Alueen sisällä lähtötilanteessa merkittävää eroavaisuutta, sirpalealueilla kehitys kohti yhtenäistä järjestelmää, toisaalta yhtymämuodossa toimineilla on jo yhtenäiset järjestelmät. Haussa synergiaetuja, missä YTA-konttori nähdään selkeänä mahdollisuutena, minkä osalta edetään vaiheittain.

Teema: TKKIO

Teemasta alusti ministeriön näkemyksen johtaja Jaska Siikavirta. Hänen nostojaan keskusteluun oli mm. kysymys, miten YTA-alueilla on edistytty TKKI-toiminnan tavoitteiden ja toteuttamisrakenteiden yhteensovittamisessa, miten työnjako ja yhteistyö TKKI-toiminnan sisällöissä ja rakenteissa tukevat palvelujärjestelmän eri tasojen toimintaa ja ovatko tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden osallistumisen edellytykset alueella riittävät sekä miten YO-sairaalaa ylläpitävän HVA:n ohjaus- ja koordinaatiotehtävät toteutuvat sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Todettiin, että TKIO liittyy kiinteästi edellisiin teemoihin, pohja ovat olemassa, TKIO-strategian keskeneräisyys on heijastunut yhteisten toimintamallien kehittämiseen sen osalta mitä tehdään kullakin tasolla samoin kuin YTA-konttorin toiminnan lähtökohtiin. Pohteella on innovaatiotoiminnan osalta hyvä alusta olemassa. Koulutusyhteistyöllä pyritään varmistamaan ammattilaisten saatavuus ja osaaminen YT -alueella.

Päätös: Kuultiin teemoittaiset tilannekuvat ministeriöiden ja alueiden tilanteesta sekä käytiin keskustelua. Yhteinen näkemys alueen tilanteesta syventyi sekä ministeriön että alueen näkökulmista.

5. Yhteenveto ja jatkotoimenpiteistä sopiminen

Mahdolliset jatkotoimenpiteistä kertoi johtaja Andreas Blanco Sequeiros. Mahdollisia jatkotoimenpiteiden vaihtoehtoja on tunnistettu viisi:

- Vaihtoehto 1: Hyvinvointialueet jatkavat voimassaolevilla tai vuoden 2025 aikana päivittyvillä yhteistyösopimuksilla vuoden 2025 ajan. *Nykyisen sote-järjestämislain mahdollistama.*

VN/1036/2025

- Vaihtoehto 2: Yhteistyösopimusta on tarvittaessa muutettava. Muutos voi perustua yhden tai useamman hyvinvointialueen esitykseen tai sosiaali- ja terveysministeriön aloitteeseen. *Nykyisen sote-järjestämislain mahdollistama.*
- Vaihtoehto 3: Valtioneuvosto tekee YTA-sopimukset soveltuvilta osin hyvinvointialueiden puolesta (voimaan 1.1.2026 voimassaolevan lainsäädännön mukaisesti). *Nykyisen sote-järjestämislain mahdollistama.*
- Vaihtoehto 4: Sote-järjestämislain YTA-pykäliä ja/tai YTA-sopimusasetusta tarkennetaan ja velvoittavuutta lisätään niiden asioiden osalta, joista YTA-tasoisesti on sovittava. *Edellyttää HE sote-järjestämislaista ja/tai päivitettyä YTA-sopimusasetusta.*
- Vaihtoehto 5: Viidelle yhteistyöalueelle säädetään järjestämisvastuu erikseen määräytyistä palveluista/tehtävistä. *Edellyttää HE sote-järjestämislaista ja terveydenhuoltolaista sekä päivitettyä YTA-sopimusasetusta ja terveydenhuollon keskittämisasetusta.*

Sosiaali- ja terveysministeriö valmistelee näillä näkymin helmikuun aikana ehdotuksen jatkotoimiksi. Työstössä myös soveltamistapaohjeen laadinta sen osalta mistä sovitaan, jotta kaikki soveltaisivat yhdenmukaisesti, jotta sopimukset eivät olisi sisällöltään kirjavia.

Todettiin, että alueella on hyvä pohja vuoropuhelun jatkamiseen. Alueen näkemyksen mukaan heillä on hyvät edellytyksen siirtyä kunnianhimon tasolla seuraavaan vaiheeseen, nykytilanteen säilyttämistä ei nähdä enää vaihtoehtona.

Päätösehdotus: Puheenjohtaja tekee yhteenvedon ja ehdotuksen jatkotoimenpiteiksi

Päätös: Puheenjohtaja Hakari veti lopuksi neuvottelun yhteen. On muodostunut hyvä yhteinen tilannekuva, missä Pohjois-Suomen yhteistyöalueen valmistelussa tällä hetkellä mennään. Sopimuksen hyväksymisen jälkeen työ on ollut aktiivista ja on edennyt ja täydentää sopimuksen puutteita suhteessa lainsäädäntöön. Sopimuksen päivitys on käynnissä. Ministeriö kannustaa jatkamaan hyvin alkanutta työtä ja tukee substanssiin liittyvän yhteistyön syventämistä sekä kahdenvälisesti että YTA-tasoisesti.

6. Tilaisuuden päätös

Puheenjohtaja Kari Hakari päätti neuvottelun klo 15.00

Kari Hakari
Osastopäällikkö
Sosiaali- ja terveysministeriö

Ilkka Luoma
Hyvinvointialuejohtaja
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

VN/1036/2025

Liitteet

Liite 1: Neuvottelun esitysmateriaali

VN/1036/2025-STM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons:

Hakari Kari 913129191

2025-04-07

Sosiaali- ja
terveysministeriö

Pohjoisen YTA-alueen neuvottelu

14.1.2025 klo 10.30–15

Hotelli Lasaretti, Kasarmintie 13B, Oulu

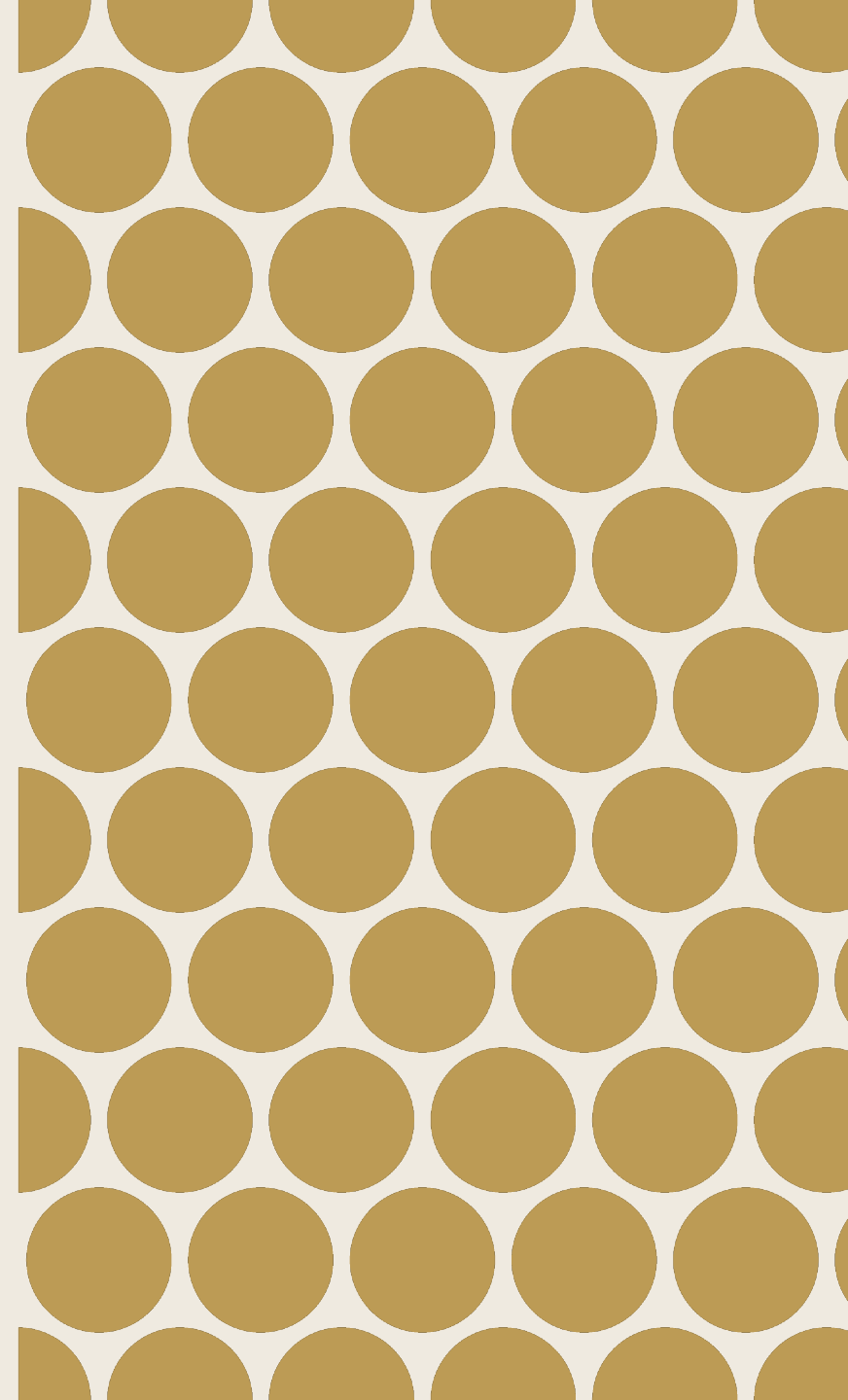
Asialista

1. Tilaisuuden avaus
2. Osallistujien toteaminen, esittäytyminen ja asialistan hyväksyminen
3. Yleiskatsaus YTA-sopimuksen tilanteesta
4. YTA-neuvottelun teemat ja niiden sisällöt
5. Jatkotoimenpiteistä sopiminen
6. Tilaisuuden päätös

Sosiaali- ja
terveysministeriö

Osallistujien toteaminen, esittäytyminen ja asialistan hyväksyminen

Osallistujat kokoushuoneessa

Alueen osallistujat

- Ilkka Luoma, hyvinvointialuejohtaja, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue
- Tapani Tölli, aluehallituksen puheenjohtaja, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue
- Kirsti Ylitalo-Katajisto, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisjohtaja, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue
- Jari Jokela, hyvinvointialuejohtaja, Lapin hyvinvointialue
- Tapani Melaluoto, aluehallituksen puheenjohtaja
- Mikko Häikiö, kehitysjohtaja, Lapin hyvinvointialue
- Sami Mäenpää, hyvinvointialuejohtaja, Kainuun hyvinvointialue
- Esa Ahonen, aluehallituksen puheenjohtaja, Kainuun hyvinvointialue
- Ritva Kanervo, johtajaylilääkäri, Kainuun hyvinvointialue
- Mikko Komulainen, hyvinvointialuejohtaja, Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue
- Tapio Pajunpää, aluehallituksen puheenjohtaja, Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue
- Katja Virta, johtajaylilääkäri, Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue

Ministeriön osallistujat

- Kari Hakari, osastopäällikkö, STM, puheenjohtaja
- Andreas Blanco-Sequeiros, johtaja, STM/OHO/OHJA
- Lasse Ilkka, lääkintöneuvos, STM/TUTO/VAL
- Marjo Malja, sosiaalineuvos, STM/TUTO/HYT
- Sirkku Pikkujämsä, lääkintöneuvos, STM/APO
- Aleksi Yrttiaho, johtaja, STM/OHO/DITI
- Antto Korhonen, finanssineuvos, VM/HVO
- Jussi Lind, erityisasiantuntija, STM/OHO (asiantuntijasihteeri)

Osallistujat etäyhteydellä

Alueen osallistujat

Ministeriön osallistujat

Jaska Siikavirta, johtaja, STM

Heta Kulla-Mykkänen, erityisasiantuntija,
STM

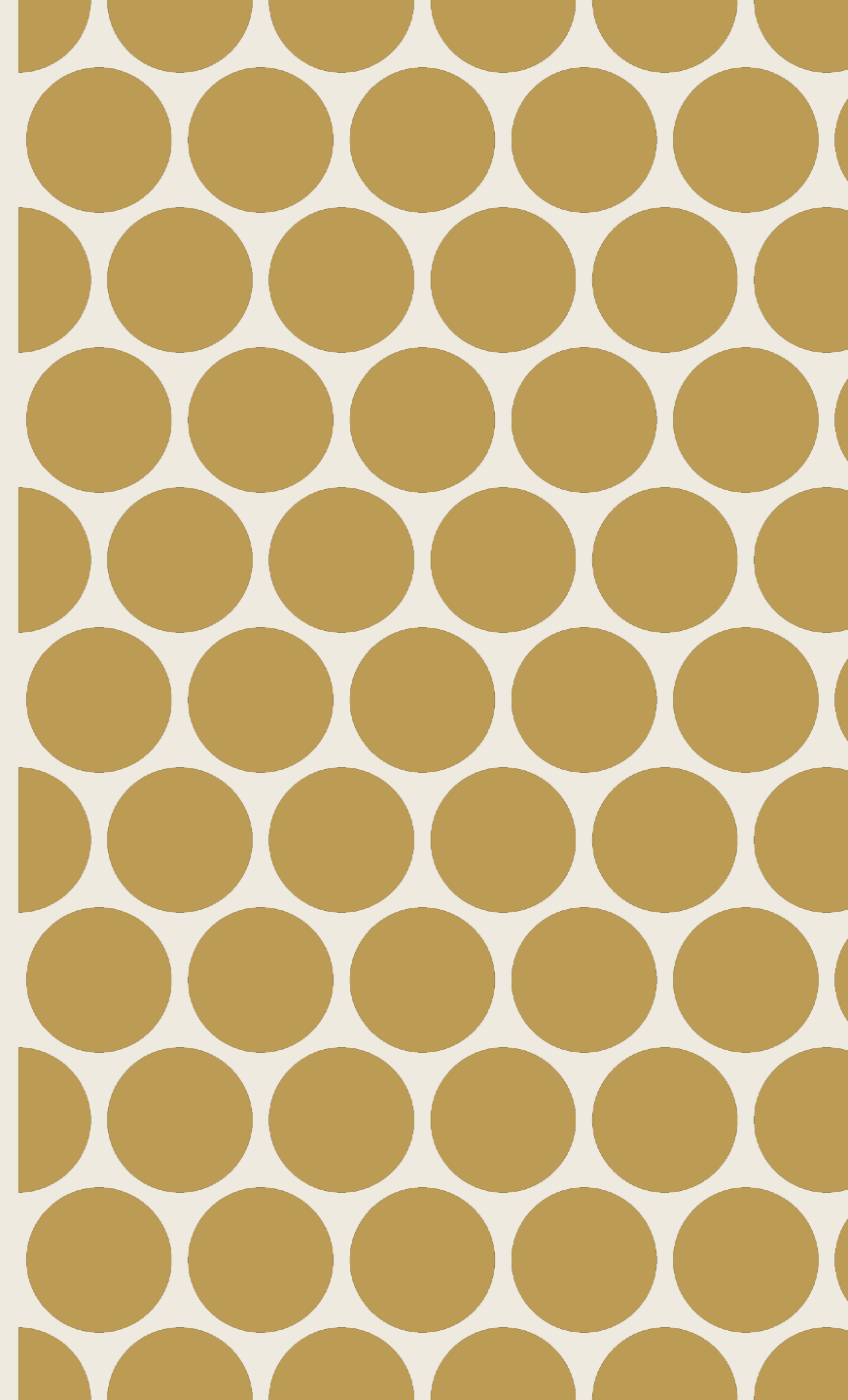
Henna Leppämäki, erityisasiantuntija, STM

Tuulikki Louet-Lehtoniemi, THL

Sosiaali- ja
terveysministeriö

Yleiskatsaus YTA-sopimuksen tilanteesta

Yleiskatsaus YTA-sopimuksen tilanteesta

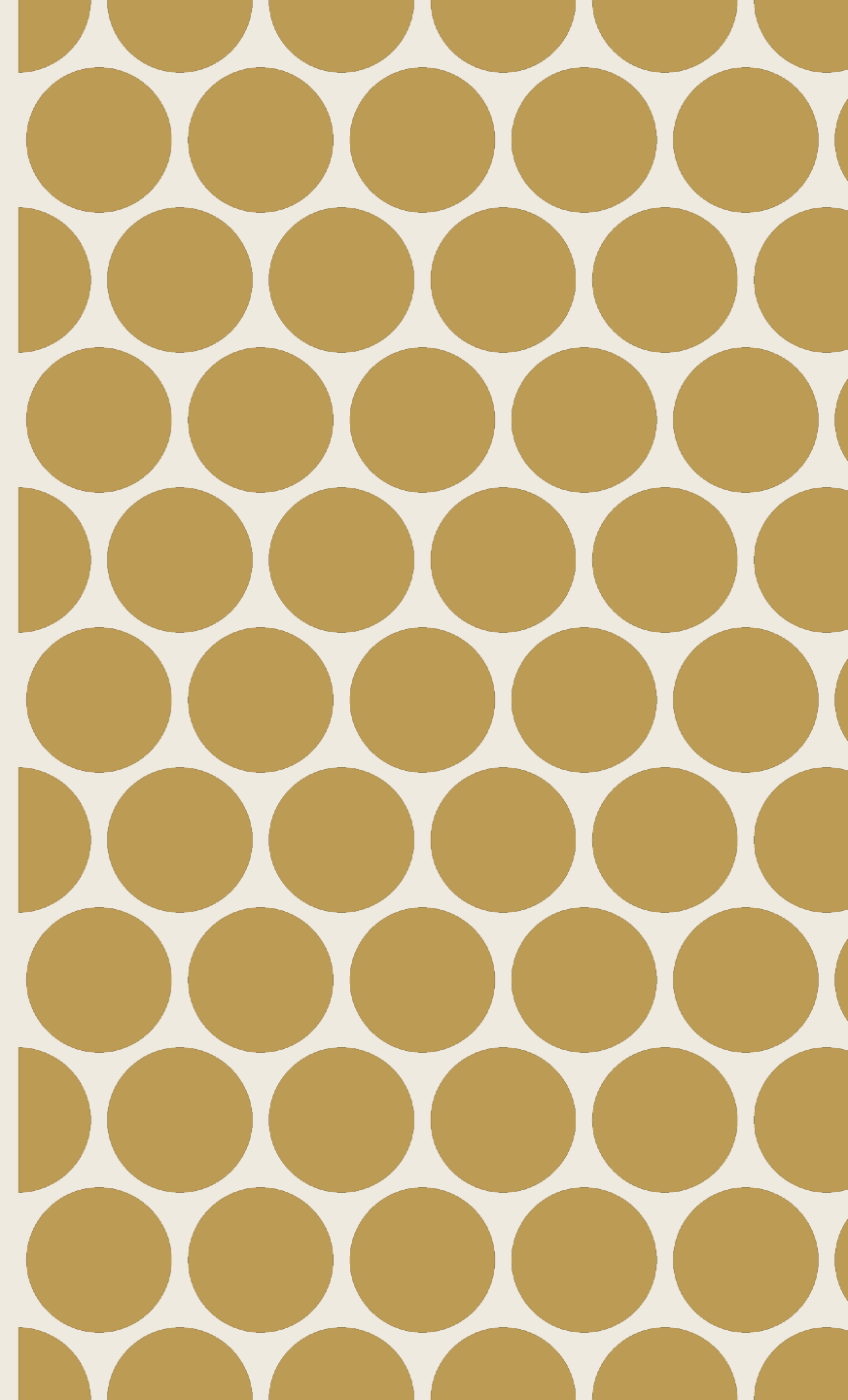

- Pohjois-Suomen yhteistyöalueen yhteistyösopimus on hyväksytty joulukuussa 2022 ja on voimassa 31.12.2025 saakka.
- Hyvinvointialueilla on saatu rakennettua sopimuksen valmistelun mahdollistanut prosessi ja yhteistyöalueen sisäinen vuoropuhelu on vahvistunut.
- Hyvinvointialueet ovat tehneet YTA-sopimuksen jatkovalmistelun etenemisestä tiekartan loppukeväällä 2024 ja parhaillaan valmistelevat tehdyn YTA-sopimuksen päivittämistä.
- Sopimuksen tiekarttaan on kirjattu YTA-alueen sovittavaksi monia sosiaali- ja terveydenhuollon työnjaon asioita mutta kirjauksista puuttuu toistaiseksi konkretia.
- Nykyinen Pohjois-Suomen YTA-sopimus ei STM:n arvion mukaan ole riittävältä osin sote-järjestämislain YTA-pykälien, niitä tarkentavan YTA-sopimusasetuksen ja muun sote-järjestämisen lainsäädännön mukainen.

Sosiaali- ja
terveysministeriö

YTA-neuvottelun teemat ja niiden sisällöt

ESH: somaattinen erikoissairaanhoito

- Miten yhteistyöalueella suunnitellaan toimeenpantavan sairaala- ja päivystysverkostoa muuttavat terveydenhuoltolain säädökset ja alueiden omat muutosohjelmat?
 - Länsi-Pohjan sairaalan, Oulaskankaan sairaalan, Raahen perusterveydenhuollon päivystyksen muutosten vaikutukset muihin sairaaloihin?
 - Potilasvirtojen ohjaaminen? Alueiden väliset sopimukset? Osaajien ja erityisosaamisen riittävyys? Leikkaustoimenpiteiden hankintasuunnitelmat?
 - 24/7 päivystyksen paineen hallinta: virka-aikaiset ratkaisut, kiirevastaanotot, kotiin viettävät ja digitaaliset palvelut?
- Miten alueella aiotaan toimeenpanna Hannu Juvosen syksyllä 2024 julkaistun yhteistyöselvityksen toimenpiteet? Ellei aiota – miksi ei?
- Minkä erikoisalojen järjestämisessä on vaikeuksia tai jopa kriisiytymistä (esim. silmätaudit)? Mitä toimenpiteitä alueella aiotaan tehdä?
- Mitä uusia yhteistyömuotoja alueella on suunniteltu?
 - Esimerkiksi: yhteiset virat tai osaajapooli? yhteiset päivystysringit?, toimintojen sopimusperusteinen keskittäminen? Rajat ylittävä yhteistyö Ruotsi/Norja? Muuta?

ESH: psykiatrian alojen erikoissairaanhoido

- Mitä yhteistyösopimuksessa on sovittu keskittämisasiasetuksen 4 §:n mukainen psykososiaalisten menetelmien alueellisen kokonaisuuden suunnittelun ja yhteen sovittamisen osalta ja mitä tullaan sopimaan alle 23-v terapiatakuun johdosta?
- Millaista yhteistyötä ja suunnitelmia YTA-alueella on erikoislääkärien (lasten-, nuoriso-, aikuispsykiatria) riittävyden varmistamiseksi (mm. päivystystoiminta ja tahdosta riippumattoman hoidon järjestäminen)?
 - Kainuun tahdosta riippumaton hoito?

ESH yhteistyö

- YTA sopimuksessa sovittu työjaosta
 - Taustalla säädöspohja ja hyvinvointialueita edeltäneet käytännöt
- Yhteisenä haasteena osaajapula, pitkät erikoissairaanhoidon jonot sekä kustannusten kasvu. Tilanne vaihtelee hieman eri erikoisaloittain eri hyvinvointialueilla.
- Terveystieteiden muutos aiheuttaa muutoksia sairaalaverkkoon ja päivystykseen
 - Lapha: Länsi-Pohjan keskussairaalan toiminta muuttuu
 - Monierikoisalaista 24/7 päivystystä vaativa leikkaustoiminta päättyy
 - Synnytystoiminta päättynyt 31.12.2024
 - Pohde: Oulaskankaan sairaalan toiminta muuttuu
 - Monierikoisalaista 24/7 päivystystä vaativa leikkaustoiminta päättynyt 31.12.2024
 - Vuosittain leikattu reilu 800 tekonivelleikkausta, siirtyvät OYS:iin

ESH yhteistyö

- Haasteita pyritty ratkomaan sekä yhteisesti että kahden välisillä toimintamalleilla (alla esimerkkejä)
 - Pohjoisen yhteistyöalueen hyvinvointialueiden omistaman Tervia osuuskunnan Tervia osaajat Oy:n kautta jaetaan erikoislääkäreiden lääkäreiden osaamista.
 - Kainuu ja Soite sopimassa yhteistyöstä aikuisten tahdosta riippumattoman psykiatrisen hoidon toteutuksessa
 - Pitkään jonottaneita potilaita ohjattu toiselle hyvinvointialueelle. Esim. Soitessa pystytty leikkaamaan Pohteen tekonivelleikkauksia.
- Erikoissairaanhoidon ja päivystyksen haasteiden ratkomisen tueksi yhteistyöalueen hyvinvointialueet pyysivät keväällä 2024 erillisen selvityksen erikoissairaanhoidon ja päivystyksen työjaosta ja yhteistyöstä keskipitkällä aikavälillä. Selvitys valmistui 10/2024. Selvitystä on käsitelty YTA-neuvottelupäivillä. Linjauksia selvityksen mukaisista toimenpiteistä ei ole tehty.

<https://www.sttinfo.fi/tiedote/70590946/pohjoisten-hyvinvointialueiden-yhteistyön-syventamista-jatkettava?publisherId=69817636&lang=fi>

Valmius ja varautuminen: Havaintoja sosiaali- ja terveydenhuollon varautumisen ja valmiuden tilanteesta

Keskeisimmät kehittyneet asiat hyvinvointialueiden rakenteessa

1. Hyvinvointialueiden valmiussuunnittelu ja tilannekuvan luominen ovat merkittävästi parantuneet hyvinvointialueiden ja viiden yhteistyöalueen mallilla
 - Viikoittaiset tilannekuvakokoukset STM:n ja palvelujärjestelmän välillä
 - Kansallinen valmiussuunnitteluportaali on käytössä kaikilla hyvinvointialueilla
2. Sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuskeskusten toiminta on vakiinnutettu ja sitä kehitetään edelleen.
3. Soten materiaalisen varautumisen kansallisia rakenteita on luotu ja hankintakykyä parannettu
4. Siviili- ja sotilaspuolen yhteistyötä on edistetty
 - Esim. valmiussuunnittelu puolustusvoimien kanssa, potilaiden vaihtopisteet, sairaalaverkoston käyttö, evakuointisuunnitelmat, materiaalien yhteinen logistiikka
5. Soten valtakunnallista valmiuskoulutusta on vahvistettu
 - Valtakunnallisen valmiuskurssin aloittaminen ja vakiinnuttaminen
6. Soten erityisten valtakunnallisten toimintojen kehitys: mobiilikirurgian konseptin kirjoittaminen ja toimeenpanon ohjaaminen

Valmius ja varautuminen: Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä, 7 luku *HE xx/2024*

- Hyvinvointialueilla edellytetyt muutokset sote-järjestämislain muutoksen myötä:
 - Sosiaali- ja terveydenhuollon **kansallinen valmiusryhmä** oltava nimettynä kaksi kuukautta lain hyväksymisen jälkeen. Edustajat viideltä yo-hyvinvointialueelta, yhdeltä muulta hyvinvointialueelta, Helsingin kaupungilta, HUS-yhtymästä ja valtiovarainministeriöstä. Nimeämispyynnöt lähtevät heti kun laki on vahvistettu.
- **YTA-sopimuksissa** sovittava (muun ohella):
 - Valmiuden säätelyn tasot ja hälytysjärjestelyt
 - Menettelyt eri valmiuden säätelyn tasoilla
 - YO-HVA:n tuki alueen muille hva:lle ja muiden hva:iden tuki yo-hva:lle
 - Periaatteet, joilla yta-alueen hva:n voimavaroja voidaan käyttää toisella yta:lla
 - Periaatteet, joilla yta:n hva:iden voimavaroja voidaan käyttää kansallisesti valtion viranomaisen kanssa sovittavalla tavalla
- Muutoksia YO-hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän **hallintosääntöihin**
- **Valmiuskeskuksen** vahvistuva ohjausrooli hyvinvointialueiden valmiussuunnittelussa

Valmius ja varautuminen (sote)

- YTA:n varautumisen ohjausryhmä on perustettu keväällä 2023 ja on kokoontunut suunnitellusti (VNA 308/2023)
- YTA-tasoisten valmiussuunnitelmien kirjoittaminen on aloitettu ja etenee aikataulussaan. Pohjois-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuskeskus ohjaa työtä.
- Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän valmiuden tilannekuvaa kyetään koostamaan YTA:lta niin kansallisen minimitietosisällön kuin alueellisesti sovitun laajemman tietosisällön osalta. Tilannekuvatiedot on toistaiseksi manuaalisesti kerättyä tietoa, yksi kärkihankkeemme vuodelle 2025 on lisätä tilannekuvatiedon keräämisen automaatiota, joka edistää tilannekuvan eheyttä ja käytettävyyttä.
- YTA Häiriötilannekuvan ja -prosessin kehittäminen keskeinen kehittämishanke vuodelle 2025
- Materiaalinen varautuminen toteutetaan yliopistollista sairaalaa ylläpitävien HVA hankintayksiköiden ja Huoltovarmuuskeskuksen kesken valtakunnallisena mallina, lisäksi Pohjois-Suomen YTA tekee tiivistä hankintayhteistyötä esim. lääkkeiden osalta.

Valmius ja varautuminen (pela)

- Pelastuslaitosten välinen YTA-tasoinen yhteistyösopimus on allekirjoitettu
- Pelastustoimen vastuulla olevan väestönsuojelun YTA-tasoinen yhteensovittaminen on käynnistynyt
 - Yhteensovittamisen jatkamista pidetään merkityksellisenä
 - PSYTA-tasoinen evakuointisuunnitelman yhteensovittaminen on käynnissä
 - Pelastustointen yhteinen riskianalyysi sodan ajan tilanteita varten on olemassa
 - Pelastuskoiratoiminnan edistäminen YTA:n tasolla käynnistetty
- Suorituskykyvaatimusten osalta YT-alueen yhteisten voimavarojen tarpeista muodostetaan käsitystä

Vaativat tai harvoin tarvittavat sosiaalihuollon palvelut: YTA- aluetasoisien yhteistyön edistäminen

Neuvottelun painopiste: Alueen valmistelutilanne ja etenemissuunnitelma vaativien tai harvoin tarvittavien sosiaalipalvelujen osalta.

Erityisesti keskustelussa

- **Barnahus / lasten ja nuorten oikeuspsykologiset yksiköt**
- Alueellista yhteistyötä edellyttävät lasten, nuorten ja perheiden palvelut: lastensuojelun hybridiyksiköt, vaativat päihdehuollon palvelut, ilman huoltajaa maahan tulleiden alaikäisten yksiköt, päihteitä käyttävien äitien ja vauvaperheiden palvelut. Miten alueellinen yhteistyö on toteutettu tai aiotaan toteuttaa?

Mihin asioihin tarvitaan alueen näkökulmasta eniten kansallista tukea?

- Toiveet mahdolliselle säädösvalmistelulle
 - Tarvitaanko esim. velvoittavia säädöksiä? Jos tarvitaan, niin mistä palveluista tai mihin asiaan ?

Vaativat sosiaalihuollon palvelut

- Pohjoisen YTA:n osaamisen tukikeskustoiminta (OT) erillishankkeena vuosina 2024-2025; erityisen vaativiin ilmiöihin liittyvät alueelliset työryhmät, yhteiset koulutukset ja selvitykset/tutkimukset, vaativiin huoltoriitoihin liittyvät etäkonsultaatiot, vammaispalvelujohdon tapaamiset
- Kehitysvammaisten vaatimaan erityishuoltoon liittyvä yhteistyö erityisesti tahdosta riippumattoman hoidon arviointiin ja tutkimuksiin liittyen, kehitysvammaisten ja lastensuojelun yhteisyksikön tarpeen selvittelytyön käynnistäminen
- Käynnistynyt/käynnistyy erikoistason palvelut/toiminnasta vastaavien yhteistyö lapsiperheiden vaativissa palveluissa, esim. sosiaali- ja kriisipäivystyksen esihenkilöiden tapaamiset, lastensuojelun tapaamiset, erilaiset selvitykset mm. hybridi-yksikön tarve
- Barnahus-malliin liittyvä yhteistyö
- Terapiat etulinjaan -kokoontumiset ja kouluttaminen. Jatkossa psykosiaalisten menetelmien koordinaatio terapiatakuuseen liittyen.

ICT ja tiedonhallinta

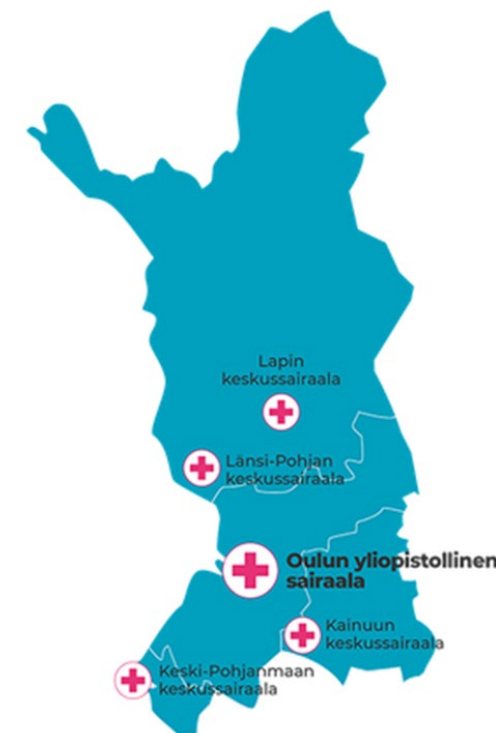
Miten yhteistyöalue on suunnitellut tarkentavan nykyisen yhteistyöaluesopimukseen ICT:n ja tiedonhallinnan kirjauksia, jotka ne olisivat selkeästi seurattavia ja toimeenpantavia?

Miten yhteistyöalue on suunnitellut etenevänsä vaiheittain tiedonhallinnan yhtenäistämisessä siten, että hyvinvointialueiden välisestä yhteistyöstä saadaan suurin hyöty? Miten tiedonhallinnan yhtenäistäminen tukee aikaisemmin nostettuja toiminnallisia muutoksia?

Miten yhteistyöalue vahvistaa kyberturvallisuuskyvykkyyksiä, varmistaa kriittisen kyberturvallisuusosaamisen ja ylläpitää alueellista kyberturvallisuuden tilannekuvaa esimerkiksi hyödyntämällä yhteisen valmiuskeskuksen rakenteita?

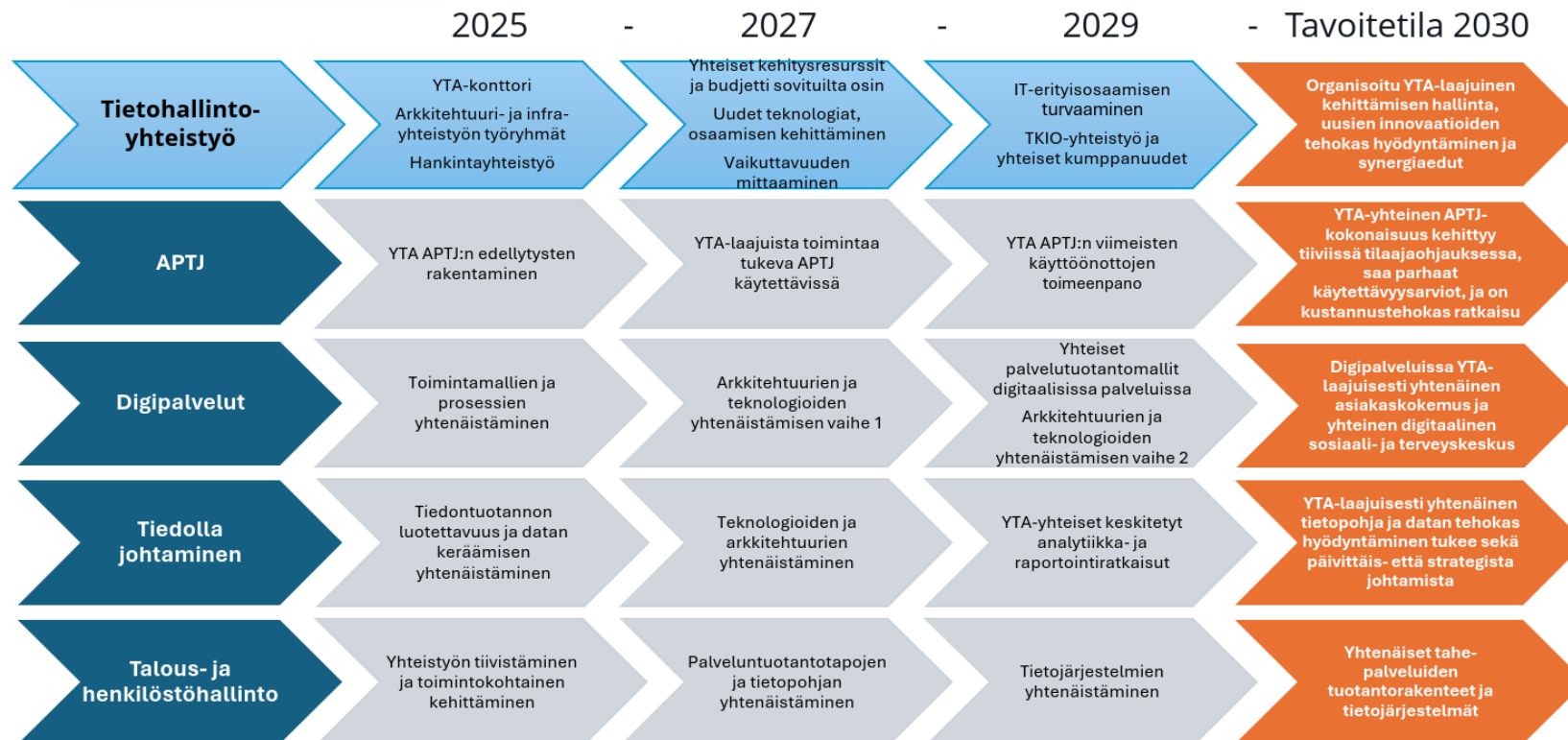
ICT ja tiedonhallinta

- Selvitysvaiheessa (6-12/2024) on kartoitettu mahdollisuudet ja laadittu suunnitelma hyvinvointialueiden keskeisten tietojärjestelmien ja toimintatapojen yhtenäistämiseen
 - Haetaan pohjaa ja perusteluja kirjauksille uuteen YTA-sopimukseen
 - YTA-yhtenäistämisen fokus ja tavoite on tiekartta vuosille 2024-2030
 - Huomioitava kansallinen STM:n digivisiotyö – tähtäin 10-15 v.
- Selvityksen toteuttaminen
 - Viikoittainen ohjaus tietohallintojen toimesta
 - Lähtökohdaksi koottu hyvinvointialueiden tietojärjestelmien nykytilaa ja yhteistyömahdollisuuksia
 - Toteutettu hyvinvointialueiden johdon haastattelut ja teemakohtaiset työpajat
 - Asiantuntijatyönä koottu selvitykseen yhteistyön ehdotukset ja tiekartat
 - Toimeksiannosta toteuttajina UNA ja Esko Systems

ICT ja tiedonhallinta

Osa-alueittainen YTA-yhtenäistämisen tiekartta

Päätökset YTA-konttorin perustamiseksi (puitesopimus):

- Pohde 15.10.2024 § 460
- Lapha 16.10.2024 § 467
- Kainuu 4.11.2024 § 270
- Soite 9.12.2024 § 333
- Tammikuun YTA-johtoryhmässä loppuraportin käsittely ja jatkotoimenpiteet.
- Päätöksiä tiekartan mukaisista toimenpiteistä ei ole tehty.

TKKI: TKKI-toiminnan kehittäminen ja sosiaalialan osaamiskeskusten rooli (1/3)

1. Miten YTA-alueilla on edistytty TKKI-toiminnan tavoitteiden ja toteuttamisrakenteiden yhteensovittamisessa?

- **STM huomiot**

- **Edistyminen:** YTA-sopimus (2024) antaa suuntaviivoja toiminnalle, mutta tavoitteiden asettaminen on kesken sekä YTA- että hyvinvointialuetasolla. Keski-Pohjanmaa on ainoa alue, jolla on valmiit tavoitteet.
- **Haasteet:** Yhteisen TKIO-strategian keskeneräisyys on heijastunut YTA-tason yhteistyön vähäisyyteen. Toteuttamisrakenteet koetaan monilla alueilla määrittelemättömiksi.
- **Ehdotus:** Strategiatyön valmistumisen tukeminen ja toteuttamisrakenteiden tarkempi määrittely tulisi priorisoida.

2. Miten työnjako ja yhteistyö TKKI-toiminnan sisällöissä ja rakenteissa tukevat palvelujärjestelmän eri tasojen toimintaa?

- **STM huomiot:**

- **Nykytila:** yhteisiä toimintamalleja ei ole vielä riittävästi määritelty, mikä vaikeuttaa alueiden välistä yhteistyötä ja tiedon hyödyntämistä palvelujärjestelmässä.
- **Ehdotus:** selkeiden, yhteisten toimintamallien luominen ja niiden pilotointi Pohjois-Suomen YTA:lla voisi toimia esimerkkinä muille alueille.

TKKI: TKKI-toiminnan kehittäminen ja sosiaalialan osaamiskeskusten rooli (2/3)

3. Miten YTA-tason menettelytavat ohjaavat ja tukevat TKKI-toimintaa?

- **STM huomiot:**
 - **Tukevatko tarpeita?** Arviot vaihtelevat. YTA-konttorin perustaminen (2025) tuo mahdollisuuden kehittää yhdenmukaisia menettelytapoja.
 - **Ehdotus:** käynnissä olevan YTA-sopimuksen päivityksen yhteydessä menettelytapoja voisi tarkastella ja täsmentää vastaamaan paremmin alueiden tarpeita.

4. Miten sosiaalialan osaamiskeskusten uusi rakenne ja tehtävät tukevat YTA-alueen TKKI-toiminnan kehittämistä ja yhteistyötä?

- **STM huomiot:**
 - **Nykytila:** integraatio YTA-rakenteisiin on edennyt eri alueilla vaihtelevasti. Sosiaalialan tutkimus ja kehittäminen ovat tavoitteiden mukaisesti esillä strategioissa.
 - **Haasteet:** tiiviimmän yhteistyön ja käytännön toteutuksen varmistaminen terveydenhuollon, sosiaalipalveluiden ja koulutustoimijoiden välillä.
 - **Ehdotus:** yhteisten hankkeiden käynnistäminen ja roolien selkeyttäminen voisi tukea integraatiota ja tavoitteiden saavuttamista.

TKKI: TKKI-toiminnan kehittäminen ja sosiaalialan osaamiskeskusten rooli (3/3)

5. Ovatko tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden osallistumisen edellytykset riittävät?

- **STM huomiot:**
 - **Haasteet:** esteinä ovat tutkimustoiminnan hajanaisuus ja selkeiden osallistumisprosessien puute
 - **Ehdotus:** tutkimuspalveluyksiköiden ja muiden rakenteiden kautta voitaisiin vahvistaa tutkimusorganisaatioiden ja hyvinvointialueiden yhteistyötä.

6. Miten YO-sairaalaa ylläpitävän HVA:n ohjaus- ja koordinaatiotehtävät toteutuvat sosiaali- ja terveydenhuollossa?

- **STM huomiot:**
 - **Nykytila:** Oulun yliopistollisen sairaalan rooli on määritelty YTA-sopimuksessa, mutta toiminnan arvioidaan vaativan tarkennusta.
 - **Ehdotus:** ohjaus- ja koordinaatiotehtäviä olisi hyvä tarkastella osana YTA-sopimuksen päivitystä ja varmistaa, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista.

TKKIO

- Pohteen tutkimuspalveluyksikön yhteydessä toimivat lakisääteiset alueellinen lääketieteellinen tutkimuseettinen toimikunta ja alueellinen tutkimustoimikunta, joissa on monitieteellinen edustus. Lisäksi yhteinen biopankki, koe-eläinkeskus ja menetelmien arviointi -yksikkö, sekä Terttu-säätiö.
- YTA Pohjoisen yhteinen TKIO -ohjelma käynnistynyt
- Koulutusyhteistyöllä pyritään varmistamaan ammattilaisten saatavuus ja osaaminen alueella

☐ Yhteiset kehittämishankkeet:

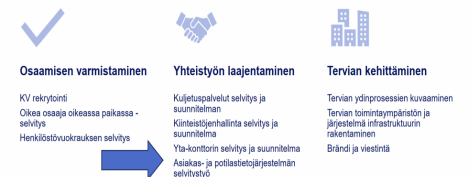
- Barnahus
- YTA-kehittämishanke

☐ Osaamiskeskuslainsäädännön mukaisen osaamiskeskusrakenteen uudistaminen

YTA-yhteistyön laajentaminen

Pohjois-Suomen hyvinvointialueet ovat käynnistäneet yhteisen kehittämishankkeen kesäkuussa 2023 ns. vakiinnuttamisrahoituksella. Yhteisen kehittämishankkeen eri osa-alueet kohdentuvat palveluverkkoa ja toimitiloja koskevaan selvitykseen sekä niiden muutoksista aiheutuviin kustannuksiin, henkilöstön riittävyyteen ja saatavuuteen, työnjakoon sekä osaamiseen liittyvään kehittämiseen.

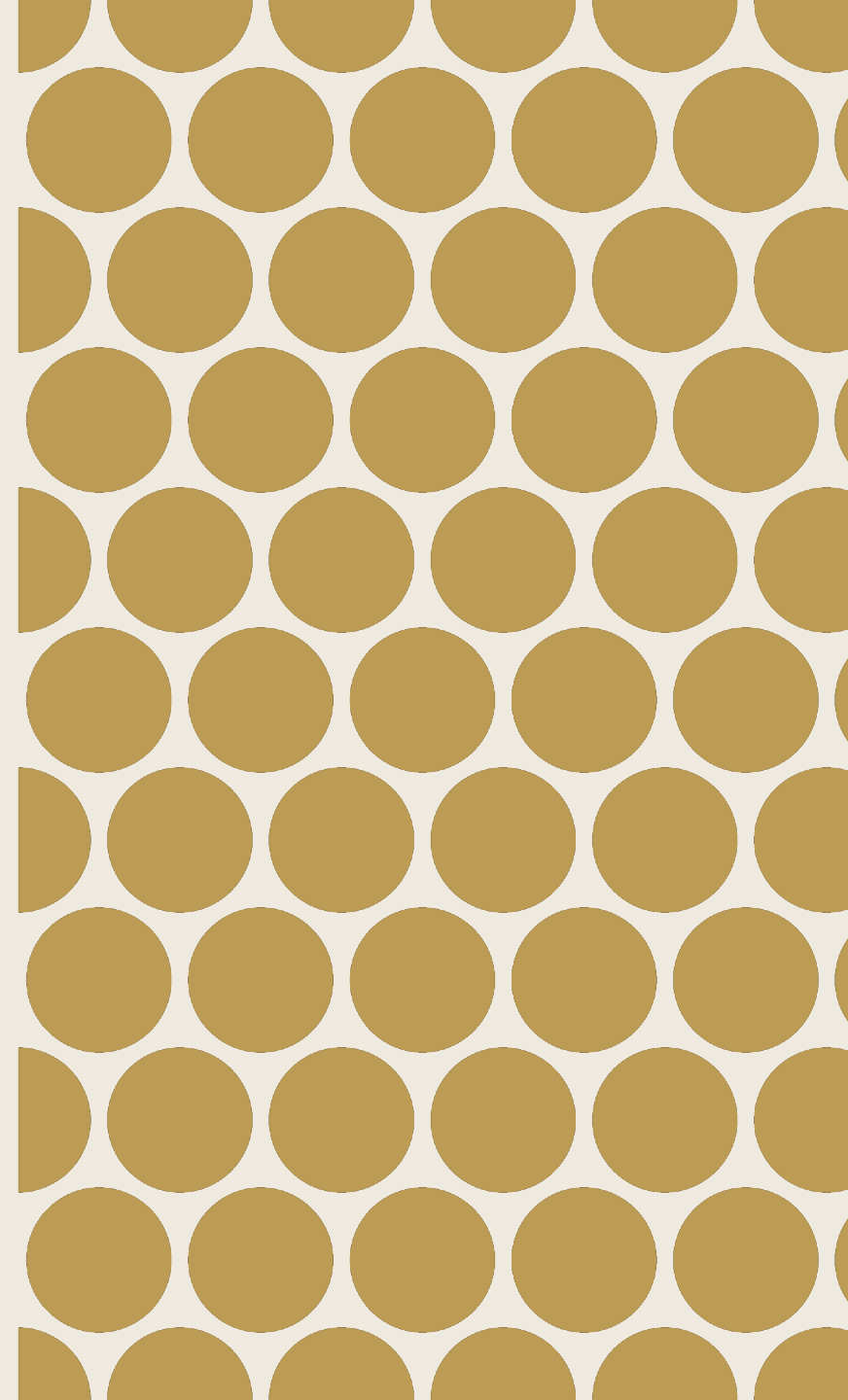
YTA-kehittämishanke - teemat

Sosiaali- ja
terveysministeriö

Jatkotoimenpiteistä sopiminen

Jatkotoimenpiteet

- YTA-neuvotteluiden jälkeen STM valmistelee helmikuun 2025 aikana ehdotuksen Pohjois-Suomen yhteistyöalueen hyvinvointialueille tarvittavista toimenpiteistä YTA-sopimisen saattamiseksi sote-järjestämislain ja YTA-sopimusasetuksen mukaiseksi.

Mahdolliset jatkotoimenpiteet 1/2

- **Vaihtoehto 1:** Hyvinvointialueet jatkavat voimassaolevilla tai vuoden 2025 aikana päivittyvillä yhteistyösopimuksilla vuoden 2025 ajan. ***Nykyisen sote-järjestämislain mahdollistama.***
- **Vaihtoehto 2:** Yhteistyösopimusta on tarvittaessa muutettava. Muutos voi perustua yhden tai useamman hyvinvointialueen esitykseen tai sosiaali- ja terveysministeriön aloitteeseen. ***Nykyisen sote-järjestämislain mahdollistama.***
- **Vaihtoehto 3:** Valtioneuvosto tekee YTA-sopimukset soveltuvilta osin hyvinvointialueiden puolesta (voimaan 1.1.2026 voimassaolevan lainsäädännön mukaisesti). ***Nykyisen sote-järjestämislain mahdollistama.***

Mahdolliset jatkotoimenpiteet 2/2

- **Vaihtoehto 4:** Sote-järjestämislain YTA-pykäliä ja/tai YTA-sopimusasetusta tarkennetaan ja velvoittavuutta lisätään niiden asioiden osalta, joista YTA-tasoisesti on sovittava. ***Edellyttää HE sote-järjestämislaista ja/tai päivitettyä YTA-sopimusasetusta.***
- **Vaihtoehto 5:** Viidelle yhteistyöalueelle säädetään järjestämisvastuu erikseen määrätyistä palveluista/tehtävistä. ***Edellyttää HE sote-järjestämislaista ja terveydenhuoltolaista sekä päivitettyä YTA-sopimusasetusta ja terveydenhuollon keskittämisesetusta.***

Kiitos!

Sosiaali- ja
terveysministeriö